

TÜRKİYE'DE FAALİYET GÖSTEREN MEVDUAT BANKALARININ BİREYSEL VE SEKTÖREL RİSK DERECELENDİRMESİ: BİR CAMELS ANALİZİ UYGULAMASI

Yrd. Doç. Dr. Mehmet Fatih BAYRAMOĞLU*

Bil. Uzm. İsmail GÜRSOY**

ÖZ

Türk bankacılık sektörü, gerek Türkiye ekonomisi gerekse Türkiye finansal sistemi için büyük öneme sahiptir. Bu nedenle bu sektörün yerinde denetimi ve uzaktan gözetimi büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmada, 2005-2015 yıllarını kapsayan 11 yıllık dönem için Türkiye'de faaliyet gösteren 25 adet mevduat bankasının risk-performans analizi, CAMELS derecelendirme yöntemi ile bireysel ve sektörel ölçekte yapılmıştır. Söz konusu 25 bankanın 3'ü kamu, 10'u özel (yerli) ve 12'si yabancı sermayelidir. Çalışmada, bankaların bireysel olarak değerlendirilmelerinden elde edilen bulgular; kamu sermayeli bankaların oldukça güçlü bir mali yapıya sahip olduklarını göstermektedir. Bulgular, özel bankaların Sermaye Yeterliliği ve Likidite Durumu bileşenlerine göre güçlü, Yönetim Kalitesi bileşenine göre zayıf olduğunu; yabancı bankaların ise Varlık Kalitesi ve Piyasa Riskine Duyarlılık bileşenleri bakımından güçlü iken Yönetim Kalitesi ve Likidite Durumu açılarından zayıf olduklarını ortaya koymaktadır. Çalışmanın Türk bankacılık sektörünün geneline ilişkin bulguları ise sektörün Varlık Kalitesi, Sermaye Yeterliliği ve Likidite Durumu bileşenleri bakımından güçlü iken, Yönetim Kalitesi ve Piyasa Riskine Duyarlılık bakımından görece zayıf olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mevduat bankaları, kredi derecelendirmesi, risk analizi, CAMELS.

JEL Sınıflandırması: G21, G24, G32.

INDIVIDUAL AND SECTORAL RISK RATINGS OF DEPOSIT BANKS IN TURKEY: AN APPLICATION OF CAMELS ANALYSIS

ABSTRACT

The Turkish banking sector, whether it is for the Turkish economy or the Turkish financial system, has a great importance. For this reason, on-site and off-site inspection of the banking sector is of great importance. In this study, the risk-performance analysis of 25 deposit banks operating in Turkey in the 11-year period covering the years 2005-2015 was carried out at the individual and sectoral basis by the

* Bülent Ecevit Üniversitesi İİBF İşletme Bölümü, fatih.bayramoglu@beun.edu.tr.

** Bülent Ecevit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Doktora Öğrencisi.

CAMELS rating method. Three of these banks are state-owned, ten are privately-owned (domestic), and twelve are foreign banks. Findings of the individual evaluation of the banks indicate that state-owned banks have a strong financial structure. Findings reveal that privately-owned banks are healthy regarding components of the Capital Adequacy and the Liquidity and are weak regarding the Management Quality; also reveal that while foreign banks are strong regarding the Asset Quality and the Sensitivity to Market Risk components, they are weaker regarding the Management Quality and the Liquidity. Findings of the study on the Turkish banking sector as a whole show that while the sector is strong regarding the Asset Quality, the Capital Adequacy, and the Liquidity components, it is relatively weak regarding the Management Quality and the Sensitivity to Market Risk.

Keywords: Deposit banks, credit rating, risk analysis, CAMELS.

JEL Classification: G21, G24, G32.

1. GİRİŞ

Türk bankacılık sektörü, geçmişten günümüze finans sisteminde en büyük paya sahip sektör olmuştur. 2015 yılı itibarıyla toplam aktif büyüklüğü yaklaşık 2,9 trilyon TL olan finansal kuruluşlar içerisinde bankacılık sektörünün payı yaklaşık 2,36 trilyon TL ile %81,4 olmuştur ve bu aktif büyüklüğü ile bankacılık sektörü, Gayri Safi Yurtiçi Hasıla'nın üzerinde bir büyüklüğe ulaşmıştır (BDDK, 2016). Türkiye'de bankacılık sektörünün finans sistemi içerisindeki bu baskın konumu, bankacılık sektöründe oluşabilecek risklerin önce finansal sistem içerisinde yayılma etkisi göstermesi ve ardından reel sektöre sıçraması olasılığının yüksek olduğunu ifade etmesi bakımından önemlidir. Nitekim Kasım 2000 ve Şubat 2001 likidite ve döviz krizleri, özellikle bankaların DİBS pozisyonları nedeniyle bu krizlerden yoğun olarak etkilenmelerine neden olmuş ve gerek finansal sistem gerekse reel sektör üzerinde yıkıcı etkilere yol açmıştır. Başta bankacılık sektörü olmak üzere, finansal sistemin yeniden yapılanması oldukça maliyetli ve zaman alıcı olmuştur.

Yaşanan krizlerin ardından, Türk bankacılık sektöründe 2002 yılında başlayan yeniden yapılanma dönemi 2007 yılında tamamlanmıştır. Kriz ortamından kurtulmak amacıyla uygulanan politikalar ve hukuki iyileştirmeler özellikle 2007 yılından itibaren bankacılık sektöründe olumlu etkilerini göstermeye başlamış ve bu gelişmeler birkaç yıl gecikmeli de olsa tüm finansal sektör içerisinde hissedilmeye başlanmıştır. Yeniden yapılandırma döneminin son yılı olan 2007 yılında ABD kaynaklı ortaya çıkan, sonrasında sistemik risk etkisi ile küresel nitelik kazanan finansal kriz, yine başta bankacılık sektörü olmak üzere tüm finans kesimini ve reel sektörü etkilemiştir. Bu dönemde Türk bankacılık sektörünün, geçmişteki krizlere göre nispeten daha az etkilendiği görülmekte olup bunun nedenlerinin; önceki krizlerden alınan dersler, edinilen deneyimler ve alınan tedbirler olduğu görülmektedir (TMSF, 2011). Buna karşın, Avrupa Birliği ülkelerinde ise küresel finansal krizin etkileri

ciddi boyutlara ulaşmıştır. 2007-2016 dönemi ise Türk bankacılık sektöründe yaşanan yabancı sermaye girişinin de etkisiyle sektörün daha kurumsal bir niteliğe kavuştuğu, ürünlerini çeşitlendirdiği, teknoloji altyapısını geliştirdiği ve büyüme gösterdiği bir dönem olmuştur. Aralık 2016 itibarıyla, Avrupa komisyonu, Türk bankalarını eşdeğer banka statüsüne almıştır. Bu gelişme nedeniyle, Türk bankacılık sisteminin borçlanma maliyetlerinin düşmesi ve kredi limitlerinin artması beklenmektedir.

2016 yılı itibarıyla bankacılık sektörü 52 bankadan oluşmaktadır. Bunlardan 34'ü mevduat bankası, 13'ü kalkınma ve yatırım bankası, 5'i ise katılım bankasıdır. Sektör, 210.910 çalışanı ile istihdama doğrudan katkıda bulunması bakımından önem taşımaktadır. Sektörün aktif büyüklüğü içerisinde en büyük paya mevduat bankaları sahiptir. 2015 yılı verilerine göre mevduat bankalarının, bankacılık sektörü içerisindeki payı ise 2,13 trilyon TL ile %95,2 düzeyinde gerçekleşmiştir. Mevduat bankalarının ise 3'ü kamu sermayeli, 10'u özel sermayeli, 21'i ise yabancı sermayelidir (TBB, 2016).

Mevduat bankalarının, bankacılık sektörü içerisinde sahip olduğu yüksek pay, özellikle bu bankaların risk derecelendirmelerinin de öneminin artmasına neden olmuştur. Bu çalışmada, Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren mevduat bankalarının 2005-2015 dönemine ilişkin risk derecelendirmesi CAMELS yöntemi ile yapılmıştır. Bu amaçla, veri setine ulaşılabilen 25 mevduat bankasının ilgili dönem için bireysel CAMELS puanları hesaplanmış ve bu puanlar üzerinden sektöre ilişkin değerlendirmeler yapılmıştır. Ayrıca, elde edilen puanlar, Türk bankacılık sektörünün geneline yönelik CAMELS puanları ve 25 mevduat bankasının ağırlıklı ortalama CAMELS puanları ile karşılaştırmalı olarak değerlendirilmiştir.

2. CAMELS DERECELENDİRME MODELİ VE İLGİLİ LİTERATÜR İNCELEMESİ

CAMELS, bankaları altı faktöre göre değerlendirmek için kullanılan yaygın bir derecelendirme sistemidir. Bu derecelendirme sistemi çerçevesinde bankalar; C (Capital Adequacy – Sermaye Yeterliliği), A (Asset Quality - Varlık Kalitesi), M (Management Quality – Yönetim Kalitesi), E (Earnings – Kazançlar), L (Liquidity – Likidite Durumu) ve S (Sensitivity to Market Risk – Piyasa Riskine Duyarlılık) faktörlerine göre değerlendirilmektedir. Her faktörün altında, o faktörü iyi şekilde temsil edecek mali oranlar bulunmaktadır. CAMELS alt bileşenleri bir bankanın uzaktan gözetiminde ele alınması gereken altı bileşeni ifade etmektedir. Sermaye Yeterliliği (C), bir bankanın sahip olduğu sermayenin miktarını ve kalitesini ölçmektedir. Varlık Kalitesi (A), bir bankanın kredilerine ve bu kredilerin risklerine odaklanır. Yönetim Kalitesi (M), bir bankanın operasyonel kapasitesini ve gözetim kalitesini ölçer. Kazançlar (E), bir bankanın elde ettiği kazançların sürdürülebilirliği ile ilgilenir. Likidite (L), bir bankanın varlıklarının nakde dönüşebilme gücünü ölçer. Piyasa Riskine Duyarlılık (S) ise, bir bankanın kazançlarının, piyasadaki olumsuz gelişmelere karşı duyarlılığını ölçer (Gilbert, Meyer ve Vaughan, 2002:47).

CAMELS derecelendirmesi yapılırken öncelikle tüm bankalar CAMELS bileşenlerine göre mali oranlar kullanılarak değerlendirilmekte ve bankalara her bir bileşen açısından 1 ile 5 arası bir ölçek üzerinden puan verilmektedir. Sonuç olarak tüm bileşenlerin ortalaması açısından “1-1,5 puan alan bankaya 1 notu”, “1,6-2,5 puan alan bankalara 2 notu”, “2,6-3,5 puan alan bankaya 3 notu”, “3,6-4,4 puan alan bankaya 4 notu” ve “4,6-5,0 puan alan bankaya 5” notu verilerek ilgili bankanın genel CAMELS notu bakımından derecelendirmesi yapılır (Sarker, 2005:10). Elde edilen derecelendirme notunun “1 veya 2” olması durumunda ilgili bankanın güçlü ve sağlam olduğu; “3, 4 veya 5” olması durumunda ise yetersiz olduğu yorumuna ulaşılır (Gilbert vd., 2002:48). Daha açık bir ifade ile bu ölçeğe göre (Barr, Killgo, Siems ve Zimmel, 2002: 19);

- 1 notu: Temel olarak her açıdan güçlü bir finansal kurumu ifade etmektedir.
- 2 notu: Temel olarak sağlam ancak bazı zayıflıkları olan bir finansal kurumu ifade etmektedir.
- 3 notu: Mali, operasyonel ya da uygunluk denetimleri açısından zayıflıkları olan bir finansal kurumu ifade etmektedir.
- 4 notu: Sürdürülebilirliğini riske edecek düzeyde mali zayıflıkları bulunan bir finansal kurumu ifade etmektedir.
- 5 notu: Mali zayıflığı nedeniyle yakın bir vadede başarısızlık yaşayabilme belirtileri gösteren bir finansal kurumu ifade etmektedir.

Birçok ülke, kendi bankacılık sektörünün uzaktan gözetim ve yerinde denetiminde CAMELS derecelendirme modelini uygulamaktadır. Bu ülkelerden biri olan Türkiye, bankacılık sektörünün CAMELS derecelendirmesi görevini Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu'na vermiştir. Ancak bu derecelendirmenin sonuçları kamuoyuyla paylaşılmamaktadır. CAMELS derecelendirme modelinin ülkeler bazında geniş uygulama alanı bulması, konunun gerek uluslararası gerekse ulusal akademik alanda geniş yer bulmasını sağlamıştır.

Derviz ve Podpiera (2008) Çek Cumhuriyetindeki büyük bankaların, Barr vd. (2002) ve Cooper (2009) ABD ticari bankalarının, Kao ve Liu (2004) Tayvan'daki yirmi dört ticari bankanın, Roman ve Şargu (2013) Romanya'da faaliyet gösteren 15 ticari bankanın, Rostami (2015) İran bankalarının, Ferrouhi (2014) Fas'ta faaliyet gösteren finansal kuruluşların, Helhel ve Varshalomidze (2014) Gürcistan'daki altı ticari bankanın, Sarker (2005) Bangladeş İslamî bankacılık sisteminin, Dash ve Das (2009) Hindistan'da faaliyet gösteren 58 kamu ve özel sermayeli bankanın, Nicolae ve Maria-Daciana (2014) Bükreş Borsası'nda işlem gören bankaların, Altay ve Olkan (2013), KKTC'de faaliyet gösteren dokuz ticari bankanın, Rozzani ve Rahman (2013) Malezya'daki 27 geleneksel banka ile 16 İslamî bankanın karşılatırmalı derecelendirmesini CAMELS yöntemi ile gerçekleştirmiştir.

Literatürde, Türkiye bankacılık sektörünün CAMELS derecelendirme modeli ile analizi üzerine geniş bir yazın bulmak mümkündür.

Coşkun ve Kargın (2016), bankaların farklı bir ülkede gerçekleştirdikleri sınır ötesi birleşme ve satın almaların mali performansları üzerindeki etkilerini CAMELS yöntemi ile analiz etmişlerdir. Bu amaçla Türkiye’de gerçekleşen üç sınır ötesi satın almanın analizini yapmışlardır. Analiz sonuçları, satın alma sonrasında her üç bankanın da C, A, M, E ve S bileşenleri açısından mali performanslarında düşüş olduğunu ortaya koymuştur. L bileşeni açısından ise iki bankanın mali performansında artış olurken, bir bankada düşüş yaşanmıştır.

Ege, Topaloğlu ve Karakozak (2015), Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının 2002-2010 dönemine ait verilerini kullanarak CAMELS yöntemiyle karşılaştırmalı analizini yapmışlardır. Sonuçlar; kamu bankalarının diğer gruplara yakın olmakla birlikte Yönetim Kalitesi, Kazançlar, Sermaye Yeterliliği ve Piyasa Riskine Karşı Duyarlılık bileşenlerine göre daha iyi durumda olduğunu; yabancı sermayeli bankaların ise Aktif Kalitesi ve Likitide Durumu bileşenlerine göre diğer gruplardan daha güçlü olduğunu ortaya koymuşlardır.

Gümüş ve Nalbantoğlu (2015), Türk bankacılık sektörünün 2002-2013 dönemi için CAMELS derecelendirmesini yapmışlardır. Kamu, özel, yabancı ve katılım bankalarını kapsayan çalışmanın sonuçlarına göre; özel sermayeli bankalar yönetim kalitesi ve kazançlarda göstermiş oldukları performans ve güçlü sermaye yapıları ile en yüksek CAMELS notuna sahip bankalar olmuştur. Kamu bankaları, 2001 krizi sonrasında güçlü sermaye yapısı ve aktiflerinde sağladıkları düzelmeye ikinci sırada yer almıştır. Yabancı bankalar son dönemde takip oranlarının artmasının kazançlar ve yönetim kalitesi üzerindeki etkileri ile zayıf bir görüntü çizmiştir. Katılım bankaları ise sermayelerinin diğer banka gruplarına göre güçsüz kalması ve faizsiz enstrümanlar kullanım zorunluğundan ötürü aktif yapısındaki fon işlemlerinin fazlalığı nedeniyle zayıf bir görüntü vermiştir.

Yuksel, Dincer ve Hacıoğlu (2015), Türk bankacılık sektöründe faaliyet gösteren yirmi bankanın 2004-2014 dönemi için CAMELS modeli ile kredi derecelendirmesini yapmışlardır. Kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarını kapsayan çalışmanın sonuçları; CAMELS modelinin Türk bankacılık sektörünün kredi derecelendirmesini tam olarak açıklayamadığını, YP ve TL Likiditesi, Varlık Kalitesi, Yönetim Kalitesi ve Piyasa Riskine Duyarlılık bileşenlerinin bankaların kredi derecelerini etkilediğini, buna karşın Sermaye Yeterliliği ve Kazançlar bileşenlerinin ise kredi derecelerini açıklayamadığını ortaya koymuştur.

Aytekin ve Sakarya (2013), Borsa İstanbul’da işlem gören mevduat bankalarının 2001 yerel finansal krizi ve 2008 küresel finansal krizinden etkilenme derecelerini CAMELS yöntemi ile analiz etmişlerdir. Araştırmada kriz yaşanan iki dönem temel dönemler olarak ele alınmış ve bu dönemlerin öncesi ve sonrası bakımından bankaların durumu incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, ilgili temel dönemlerde bankaların CAMELS performanslarının dalgalanma gösterdiği tespit edilmiştir. Krizlerden

önceki ve sonraki dönemlerde ise mevduat bankalarının CAMELS puanları ve bileşenleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Kandemir ve Arıcı (2013), mevduat bankalarında CAMELS performans değerlendirme modeli üzerine karşılaştırmalı bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışma kapsamında 3 kamu, 11 özel sermayeli ve 11 yabancı sermayeli olmak üzere 25 bankanın 2001 ve 2010 yılları arasındaki mali verilerini dikkate alarak sahipliklerine göre gruplandıkları bankaların performanslarını ölçmüşlerdir. CAMELS Bileşik puanı üzerinden gruplandırılan bankaların performanslarını değerlendirmekten öte CAMELS bileşenlerini tek tek incelemenin daha doğru olacağını belirtmişlerdir. Bazı bileşenlerde sonuçların gruplar için yakın olduğunu ortaya koymuşlardır. Varlık Kalitesi, Yönetim Kalitesi hususlarında yabancı sermayeli bankaların; Karlılık ve Kur Riskine Duyarlılık hususunda kamu bankalarının; Faiz Riskine Duyarlılık hususunda ise özel sermayeli bankaların daha güçlü durumda olduğunu belirtmişlerdir.

Abdullayev (2013), Türkiye'deki mevduat bankalarının 2005-2008 dönemi için CAMELS analizini hesapladığı etkinlik endeksi ile yapmıştır. Sonuçlar, ilgili dönemde dört yıllık CAMELS etkinlik endeksi değerine göre kamu sermayeli ve özel sermayeli mevduat bankalarının pozitif, yabancı sermayeli mevduat bankalarının ise negatif değere sahip olduğu yönünde çıkmıştır.

Sakarya (2010), pay senetleri Borsa İstanbul'da işlem gören yerli ve yabancı sermayeli bankaların CAMELS yöntemi ile analizini yapmıştır. 2005-2007 dönemini kapsayan çalışmaya altısı yerli, yedisi yabancı olmak üzere toplamda 13 banka dâhil edilmiştir. Çalışmanın sonuçları; C, E, L ve S bileşenleri açısından yerli bankaların daha güçlü olduğunu, A bileşeni açısından yabancı sermayeli bankaların nispeten güçlü olduğunu, M bileşeni açısından ise yerli ve yabancı sermayeli bankaların birbirlerine benzer olduklarını ortaya koymuştur.

Çinko ve Avcı (2008), yaptıkları CAMELS çalışması ile Türk ticari bankacılık sektöründe bir bankanın TMSF'ye devredilme ihtimalini, diskriminant analizi, lojistik regresyon ve yapay sinir ağları modellerini kullanarak tahmin etmeye çalışmışlardır. Bunun için 44 bankanın 1996-2000 dönemine ilişkin mali oranlarıyla CAMELS derecelerini hesaplamışlardır. Çalışmanın sonucunda CAMELS bileşenlerin tam olarak Türk bankacılık sistemine uymadığı durumlar olabileceği yönünde bulgulara ulaşmışlardır.

Tükenmez, Demireli ve Akkaya (2009), Türk bankacılık sistemindeki kamu sermayeli üç ticari bankanın CAMELS analizini 2003-2007 dönemi için yapmıştır. Çalışmanın sonuçları, ilgili dönemde kamu sermayeli bankalarda özellikle Likidite Durumu bileşeninin etkisiyle %60 oranında performans artışı olduğunu, hiçbir bankanın tüm bileşenler açısından iyileşme gösteremediğini ve performans düşüşünün başta Piyasa Riskine Duyarlılık olmak üzere Aktif Kalitesi ve Yönetim Kalitesi bileşenlerinden kaynaklandığını ortaya koymuşlardır.

3. UYGULAMA

3.1. Amaç

Türk bankacılık sektörü, 2015 yılı verilerine göre Türkiye finans sistemi içerisinde 2,36 trilyon TL'lik büyüklük ile %80'in üzerinde bir paya sahiptir. Sektör, banka genel merkezleri ve 12 bine yakın şubesiyle Türkiye'deki istihdama 211 bin çalışan ile doğrudan katkıda bulunmaktadır (TBB, 2017). Dolayısıyla 2016 yılı itibarıyla 52 bankayı bünyesinde barındıran Türk bankacılık sektörü, gerek fon sağlama fonksiyonu gerekse istihdam fonksiyonu ile Türkiye ekonomisine önemli katkılarda bulunmaktadır. Ancak sektörün bu denli büyük olması, sektörde yaşanagelen olumsuzluklardan ekonominin önemli ölçüde etkilenmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu olumsuzlukları daha önce yaşamış olan Türkiye ekonomisi, sektörün etkin bir risk yönetimi anlayışına, böylece sağlam ve güvenilir bir yapıya kavuşturulmasına yönelik sürekli olarak düzenlemeler yapmaktadır.

Bu düzenlemelerin sonucusu sermaye yeterliliği üzerinde olmuş ve bankaların faaliyetleri sırasında yasal olarak bulundurmaları yükümlü oldukları sermaye yeterlilik oranlarında yükseliş yaşanmıştır. Ayrıca 2017 yılından itibaren geçerli olmak üzere, Basel III uyumu çerçevesinde, sektördeki kredilerin sınıflandırılması ve bu krediler için ayrılacak karşılıklara ilişkin müşteri bazında risk ölçümü ve karşılık ayırma uygulaması getirilmiştir (KPMG, 2017). Bu düzenlemeler, sektörde risk yönetimi konusunda halen atılması gerekli adımlar olduğunu ve sektörün sürekli olarak gözetim ve denetim altında olması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bankacılık sektörünün Türkiye ekonomisi için bu denli büyük bir önem taşıması ve riskli olan yapısı, sektöre yönelik uzaktan gözetim ve yerinde denetim uygulamalarının gerek uzmanlar gerekse akademisyenler tarafından yakından takip edilmesini de beraberinde getirmiştir.

Bu çalışmanın amacı, Türkiye ekonomisi için çok önemli bir konumda olan ve finansal sistemin en büyük bölümünü oluşturan bankacılık sektöründe faaliyet gösteren kamu, özel (yerli) ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının, 2005-2015 yıllarını kapsayan 11 yıllık dönemde göstermiş oldukları mali performansın durum analizini yapmaktır. Böylece mevduat bankalarının mali açıdan güçlü ve zayıf yönlerini ilgili dönem için tespit ederek bir uzaktan gözetim gerçekleştirmektir. Bu amacı gerçekleştirmek için bankaların dışarıdan gözetiminde ve yerinde denetiminde sıkça başvurulan CAMELS derecelendirme modeli kullanılmıştır.

3.2. Veri Seti ve Yöntem

Çalışmada Türkiye bankacılık sisteminde faaliyet gösteren kamu, özel ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının 2005-2015 dönemine ait bilanço ve gelir tablolarından elde edilen veriler kullanılmıştır. Veri seti, Türkiye Bankalar Birliği (TBB)'nin düzenli olarak yayımladığı "Seçilmiş Rasyolar" istatistiklerinden elde edilmiştir. Ulaşılan veri seti TBB'nin yayınlamış olduğu en güncel veri

setidir. Uygulama dönemi olan 2005-2015 yılları arasında aktif olmadıkları tespit edilen mevduat bankaları, veri setleri tam olmadığı için değerlendirmeye alınmamıştır. Dolayısıyla çalışma, toplamda 25 adet mevduat bankası ile yapılmıştır. Bu bankalardan 3’ü kamu sermayeli, 10’u özel (yerli) sermayeli ve 12’si yabancı sermayeli bankadır.

İlgili bankaların 2005-2015 dönemine ait bilanço ve gelir tabloları kullanılarak elde edilen 22 mali oranla CAMELS analizi çalışması yapılmıştır. Çalışma her yıl için gerçekleştirilmemiş, tüm yıllar için bireysel olarak elde edilen CAMELS değerleri tek bir endeks haline getirilerek dönemsel bir analiz gerçekleştirilmiştir. Ayrıca 2015 yılı itibarıyla sektörde faaliyet gösteren 47 banka için “Türk Bankacılık Sektörü” adı ile TBB’nin yayınlamış olduğu veri setinden, Tablo 1’de gösterilen mali oranlar kullanılarak tüm sektör için gösterge niteliğinde ve karşılaştırma için kullanılacak CAMELS ortalamaları hesaplanmıştır.

Tablo 1, CAMELS bileşenleri bazında seçilmiş mali oranları ve bunların gerek alt grup gerekse grup (bileşen) bazında ağırlıklarını göstermektedir.

Tablo 1. CAMELS Bileşenleri İçin Belirlenen Mali Oranlar ve Grup Ağırlıkları

CAMELS Uygulaması İçin Seçilmiş Mali Oranlar	İlişki Yönü	Alt Grup Ağırlıkları	Grup Ağırlıkları
C (Capital Adequacy – Sermaye Yeterliliği)			1/6
Sermaye Yeterlilik Rasyosu	Pozitif	1/3	
Döviz Pozisyonu / Özkaynaklar	Negatif	1/3	
Özkaynak / Toplam Aktifler	Pozitif	1/3	
A (Asset Quality – Varlık Kalitesi)			1/6
Takipteki Krediler / Toplam Krediler	Negatif	1/3	
Toplam Krediler ve Alacaklar / Toplam Aktifler	Negatif	1/3	
Duran Aktifler / Toplam Aktifler	Pozitif	1/3	
M (Management Adequacy – Yönetim Kalitesi)			1/6
Takipteki Krediler / Toplam Krediler	Negatif	1/3	
Şube Başına Net Kar	Pozitif	1/3	
Faaliyet Gideri / Toplam Aktifler	Negatif	1/3	
E (Earnings - Kazançlar)			1/6
Net Dönem Karı / Ortalama Toplam Aktifler	Pozitif	1/5	
Net Dönem Karı / Ortalama Özkaynaklar	Pozitif	1/5	
Net Dönem Karı / Ödenmiş Sermaye	Pozitif	1/5	
Vergi Öncesi Kar / Ortalama Toplam Aktifler	Pozitif	1/5	
Toplam Gelirler / Toplam Giderler	Pozitif	1/5	
L (Liquidity – Likidite Durumu)			1/6
Likit Aktifler / Toplam Aktifler	Pozitif	1/3	
YP Likit Aktifler / YP Pasifler	Pozitif	1/3	
Likit Aktifler / Kısa Vadeli Yükümlülükler	Pozitif	1/3	
S (Sensitivity to Market Risk – Piyasa Riskine Duyarlılık)			1/6
Menkul Kıymet Cüzdanı / Toplam Aktifler	Pozitif	1/5	

Faiz Gelirleri / Toplam Gelirler	Negatif	1/5
YP Aktifler / YP Pasifler	Pozitif	1/5
Net Faiz Geliri / Toplam Aktifler	Pozitif	1/5
Döviz Pozisyonu / Özkaynak	Negatif	1/5

Tablo 1’den de görüleceği üzere, modelin ağırlıklandırması, literatürdeki birçok çalışmanın aksine eşit ağırlıklı olarak yapılmıştır. Bunun nedeni; her CAMELS bileşenine eşit ağırlık verilerek banka bazında yapılacak değerlendirmelerin mümkün olduğunca subjektiflikten uzak olmasının amaçlanmasıdır. Ayrıca 2000 yılından bu yana Türk bankacılık sektörünün maruz kaldığı riskler CAMELS bileşenleri açısından değerlendirildiğinde; bu risklerin bazılarının sermaye yeterliliği, aktif kalitesi ve likidite ile ilgili olduğu, bazılarının yönetim kalitesi ile ilgili olduğu, bazılarının ise sistematik ve sistemik riskler ile ilgili olduğu görülmektedir. Türk bankacılık sektörünün etkilendiği risk kaynaklarının çeşitlilik göstermesi dolayısıyla ağırlıklandırmanın eşit yapılması yazarlarca daha uygun görülmüştür. Nitekim literatürde yer alan çalışmalarda ağırlıklandırmalar tavsiye niteliğinde olup derecelendirmeyi yapanın amacına göre uyarlanabilir oldukları görülmektedir. Bu yaklaşımla, gerek grup bazında, gerekse her bir alt grup bazında yer alan mali rasyolar, toplamaları %100 olacak şekilde eşit ağırlıklandırılmıştır.

Mali analiz çalışmalarında, uç değerlerin referans değer tespitinde sapmalara sebep olmaması için tüm bankalara ait oranların 2005-2015 dönemine ait 11 yıllık değerlerinin aritmetik ortalaması ve standart sapması hesaplanmıştır. Ortalamanın 1 standart sapma üstü ve altında kalan değerler uç değer olarak kabul edilmiş ve referans değerlerin tespitinde yeni ortalamaya katılmamıştır.

$$\text{Üst Limit} = \mu + \sigma \quad (1)$$

$$\text{Alt Limit} = \mu - \sigma \quad (2)$$

Referans değerler ise uç değerlerin çıkarılmasıyla elde edilen yeni veri setinin ortalamasına göre tespit edilmiş ve yeni veri setindeki standart sapma kullanılarak Tablo 2’de gösterildiği gibi modellenmiştir. Hesaplama bu çalışmanın 2. bölümünde belirtildiği üzere CAMELS uygulamalarında sıklıkla kullanılan 1-5 arası puanlama sistemi uygulanmıştır. Negatif yönlü olan oranlarda ise puanlama ters olarak yapılmıştır.

Tablo 2. Referans Değerler

1	$\mu - 2\sigma$
2	$\mu - \sigma$
3	M
4	$\mu + \sigma$
5	$\mu + 2\sigma$

Uygulamadan elde edilen çıktıların daha kolay karşılaştırılması için sonuçlar hesaplanan bir CAMELS bileşik endeksi üzerinden sunulmuştur. Bu endeksin taban değeri 20, tavan değeri 100'dür. CAMELS bileşik endeks değeri, tavan değere en yakın olan banka, derecelendirme puanı en yüksek olan bankayı, diğer bir ifadeyle daha başarılı olan bankayı ifade etmektedir.

4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Çalışmada elde edilen bulgular öncelikle banka türü ve sektör bazında, ardından banka bazında değerlendirilmiştir. Hesaplanan CAMELS bileşik endeks değerine göre elde edilen çıktılarla, üç parametreye göre karşılaştırma yapılması planlanmıştır. Bunlardan birincisi; CAMELS bileşik endeks değeridir. Buna göre, çalışma kapsamında en yüksek CAMELS bileşik endeks değerine sahip olan mevduat bankasının (veya banka türünün) en düşük riske sahip olduğu kabul edilmiştir. İkincisi 2015 yılsonu itibarıyla Türk bankacılık sisteminde faaliyet gösteren 47 adet bankanın CAMELS bileşik endeks değeridir. Burada ise Türk bankacılık sisteminin CAMELS bileşik endeks değerinin üzerinde olan banka (veya banka türü) nispeten düşük riske sahip kabul edilmiştir. Üçüncü karşılaştırma ise çalışma kapsamına alınan 25 bankanın CAMELS bileşik endeks değeridir. Burada da ortalamanın üzerinde olan bankanın (veya banka türünün), ortalamanın altında olan bankalara nispeten daha düşük risk taşıdıkları kabul edilmiştir. Ayrıca elde edilen bulgular çerçevesinde çalışma kapsamına alınan tüm bankaların (ve banka türlerinin) C-A-M-E-L-S bileşenlerinin endeks değerlerine göre de değerlendirmesi yapılmıştır.

4.1. Bulguların Bankanın Sermaye Türü ve Sektör Ortalamaları Bazında Analizi

Çalışmaya ait sektör bazında bulgular, Tablo 3'te gösterilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, çalışma kapsamına alınan 25 mevduat bankasının CAMELS bileşik endeks değeri (57,1), sektörde faaliyet gösteren 47 bankanın endeks değerine (59,7) göre daha düşüktür. Bankaların sermaye türüne göre CAMELS endeks değerleri, Tablo 3'e göre değerlendirildiğinde, en güçlü CAMELS endeks değerine sahip bankaların kamu sermayeli mevduat bankaları (kamu bankaları) olduğu görülmektedir. Kamu bankaları, hem 25 bankanın, hem de 47 bankanın ortalamasına göre daha yüksek CAMELS bileşik endeks değerine sahiptir. Dolayısıyla 2005-2015 döneminde, kamu bankalarının, mevduat bankaları içerisindeki en düşük riske sahip bankalar olduklarına yönelik bulgular elde edilmiştir.

Özel (yerli) sermayeli mevduat bankaları (özel bankalar), CAMELS bileşik endeksine göre (57,4) ikinci sırada yer almaktadır. Endeks değerlerine göre özel bankalar, çalışma kapsamına alınan bankaların (57,1) ve yabancı sermayeli mevduat bankalarının (yabancı bankalar) ortalamalarının üzerinde bir endeks değerine sahiptir. Yabancı bankalar ise üçüncü sırada ve tüm ortalamaların altında bir endeks değerine (54,7) sahiptir.

Tablo 3. Bankaların CAMELS Bileşik Endeksi Bakımından Performansı

Sıra	CAMELS Bileşik Endeksi Değerleri	
1	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	65,3
<i>Türk Bankacılık Sistemi Ortalaması (47 Banka)</i>		<i>59,7</i>
2	Özel (Yerli) Sermayeli Mevduat Bankaları	57,4
<i>25 Mevduat Bankasının Ortalaması</i>		<i>57,1</i>
3	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları	54,7

Tablo 4’te kamu, özel ve yabancı banka gruplarının, altı adet CAMELS bileşenine göre performanslarına yer verilmiştir. Buna göre Sermaye Yeterliliği (C) ve Likidite Durumu (L) bileşeni açısından özel bankalar; diğer bileşenler bakımından ise kamu bankaları birinci sırada yer almaktadır. Dolayısıyla dört bileşen açısından kamu bankalarının, iki bileşen açısından ise özel bankaların en başarılı bankalar oldukları görülmektedir. Kamu bankalarının ikinci sırada olduğu durumlarda dahi en az bir sektör ortalamasının üzerinde olması, güçlü bir performansa sahip olduğu yönünde görünüm vermektedir. Burada özel bankaların, Varlıkların Kalitesi (A) bileşeni açısından tüm ortalamaların altında kalarak üçüncü sırada yer alması da dikkat çekicidir.

Yabancı bankalar ise Varlıkların Kalitesi (A) bileşeni açısından ikinci sırada, Likidite Durumu (L) bileşeni açısından üçüncü sırada olduğu halde Türk bankacılık sistemi ortalamasının üzerinde olması dışında tüm banka türlerinin ve sektör ortalamalarının gerisinde kalmıştır.

Tablo 4. Bankaların Altı CAMELS Bileşeni Endeksi Bakımından Performansı

C – Sermaye Yeterliliği			A – Varlıkların Kalitesi			M – Yönetim Kalitesi		
Sıra	Banka Türü	Değer	Sıra	Banka Türü	Değer	Sıra	Banka Türü	Değer
1	Özel (Yerli) Sermayeli Mevduat Bankaları	59,2	1	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	67,5	1	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	78,2
2	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	56,6	<i>Türk Bankacılık Sistemi Ortalaması (47 Banka)</i>		<i>63,0</i>	<i>Türk Bankacılık Sistemi Ortalaması (47 Banka)</i>		<i>72,1</i>
<i>25 Mevduat Bankasının Ortalaması</i>		<i>53,8</i>	2	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları	62,5	<i>25 Mevduat Bankasının Ortalaması</i>		<i>62,1</i>
<i>Türk Bankacılık Sistemi Ortalaması (47 Banka)</i>		<i>50,9</i>	<i>25 Mevduat Bankasının Ortalaması</i>		<i>60,6</i>	2	Özel (Yerli) Sermayeli Mevduat Bankaları	60,5

3	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları	48,5	3	Özel (Yerli) Sermayeli Mevduat Bankaları	56,3	3	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları	59,3
E – Kazançlar			L – Likidite Durumu			S – Piyasa Riskine Duyarlılık		
Sıra	Banka Türü	Puan	Sıra	Banka Türü	Puan	Sıra	Banka Türü	Puan
1	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	71,0	1	Özel (Yerli) Sermayeli Mevduat Bankaları	58,7	1	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	66,1
<i>Türk Bankacılık Sistemi Ortalaması (47 Banka)</i>		<i>60,4</i>	<i>25 Mevduat Bankasının Ortalaması</i>		<i>53,7</i>	<i>Türk Bankacılık Sistemi Ortalaması (47 Banka)</i>		<i>63,3</i>
<i>25 Mevduat Bankasının Ortalaması</i>		<i>52,3</i>	2	Kamu Sermayeli Mevduat Bankaları	52,3	<i>25 Mevduat Bankasının Ortalaması</i>		<i>60,0</i>
2	Özel (Yerli) Sermayeli Mevduat Bankaları	50,1	3	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları	49,8	2	Özel (Yerli) Sermayeli Mevduat Bankaları	59,6
3	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları	49,4	<i>Türk Bankacılık Sistemi Ortalaması (47 Banka)</i>		<i>48,5</i>	3	Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaları	58,8

Elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde; CAMELS ve bileşenleri açısından kamu bankalarının en güçlü mali yapıya sahip oldukları, bunu sırasıyla özel ve yabancı bankaların takip ettiği, ancak özel ve yabancı bankalar arasında da önemli farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

4.2. Bulguların Banka Bazında Analizi

Çalışma kapsamında ele alınan 25 mevduat bankasının CAMELS bileşik endeks değerleri Tablo 5’de sıralanmıştır. Elde edilen sonuçlar, 2005-2015 CAMELS bileşik endeks değerine göre 11 adet bankanın Türk bankacılık sektörü ortalamasının üzerinde değerlere sahip olduğunu göstermektedir. Bu 11 bankadan 3 adedinin kamu, 3 adedinin özel, 4 adedinin yabancı ve 1 adedinin TMSF bünyesinde olduğu görülmektedir. Sıralama, çalışma kapsamına alınan 25 bankanın CAMELS bileşik endeks değeri ortalamalarına göre yapıldığında ise ortalamanın üzerinde olan banka sayısının değişmediği görülmektedir.

Tablo 3’te yer alan bulgular CAMELS bileşenleri bakımından ele alındığında, tüm alt bileşenler açısından Türk bankacılık sektör ortalamasının üzerinde olan 4 mevduat bankası bulunmaktadır. Bu bankalardan 2’si yabancı, 1’i kamu, 1’i ise özel banka statüsündedir. Ayrıca, Türk bankacılık sektörünün CAMELS ortalamasının üzerinde olan tüm bankaların, aynı zamanda Sermaye Yeterliliği (C) bileşeni açısından da ortalamanın üzerinde oldukları görülmektedir. Yine Türk bankacılık sektöründe, CAMELS ortalamasının üzerinde olan 11 bankadan 10’unun Likidite Durumu (L) açısından da ortalamanın üzerinde olduklarını görülmektedir.

Tablo 5. Bankaların Bireysel CAMELS ve Alt Bileşen Endeksleri

Sıra	Banka	Banka Türü	CAMELS Bileşik Puanı	BİLEŞENLER					
				C	A	M	E	L	S
1	Deutsche Bank A.Ş.	Yabancı	72,6	83,0	63,6	74,5	70,2	73,9	70,5
2	Birleşik Fon Bankası A.Ş.	TMSF	70,4	98,8	27,9	64,2	68,4	92,7	70,2
3	T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	Kamu	69,0	59,4	64,8	78,2	78,9	64,2	68,4
4	Akbank T.A.Ş.	Özel	68,6	53,9	77,6	85,5	70,5	60,0	64,0
5	Arap Türk Bankası A.Ş.	Yabancı	66,2	72,1	55,2	83,0	54,9	71,5	60,7
6	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	Kamu	64,0	57,6	72,1	79,4	57,8	55,8	61,5
7	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	Yabancı	63,3	53,3	64,2	78,2	72,0	48,5	63,6
8	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	Kamu	62,8	52,7	65,5	77,0	76,4	37,0	68,4
9	Türkiye İş Bankası A.Ş.	Özel	62,4	57,0	50,9	77,6	63,3	61,2	64,4
10	Adabank A.Ş.	Özel	61,8	98,8	35,2	39,4	38,9	97,6	61,1
11	Citibank A.Ş.	Yabancı	60,5	51,5	63,6	55,8	62,5	69,1	60,7
Türk Bankacılık Sistemi (47 Banka)			59,7	50,9	63,0	72,1	60,4	48,5	63,3
25 Mevduat Bankasının Ortalaması			57,1	53,8	60,6	62,1	52,3	53,7	60,0
12	Anadolubank A.Ş.	Özel	56,6	43,6	70,9	63,6	59,3	43,0	58,9
13	Turkish Bank A.Ş.	Özel	55,3	75,2	46,7	59,4	26,2	77,6	46,5
14	Finans Bank A.Ş.	Yabancı	55,0	38,2	67,9	60,6	61,1	40,0	62,2
15	Denizbank A.Ş.	Yabancı	52,0	35,8	58,8	57,0	60,4	44,8	55,3
16	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	Özel	52,0	36,4	73,3	57,6	46,2	44,2	54,2
17	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	Özel	50,0	47,9	48,5	59,4	53,5	30,9	59,6
18	HSBC Bank A.Ş.	Yabancı	49,4	40,0	63,0	40,0	44,4	49,7	59,3
19	ING Bank A.Ş.	Yabancı	49,0	36,4	77,0	54,5	36,7	37,0	52,4
20	Şekerbank T.A.Ş.	Özel	49,0	41,2	50,9	44,2	46,2	40,0	71,3
21	Turkland Bank A.Ş.	Yabancı	48,5	49,1	68,5	46,7	24,0	45,5	57,5
22	Fibabanka A.Ş.	Özel	48,2	39,4	81,2	54,5	29,1	39,4	45,8
23	Alternatifbank A.Ş.	Yabancı	47,3	30,3	62,4	53,9	48,4	33,3	55,6
24	ICBC Turkey Bank A.Ş.	Yabancı	47,1	45,5	62,4	54,5	30,5	40,6	49,1
25	Burgan Bank A.Ş.	Yabancı	45,6	47,3	43,0	52,7	27,6	44,2	58,9
CAMELS Endeksi ve Alt Bileşenleri Açısından Türk Bankacılık Sisteminin Üzerindeki Mevduat Bankası Sayısı			11	12	14	8	10	12	8
CAMELS Endeksi ve Alt Bileşenleri Açısından 25 Mevduat Bankasının Ortalaması Üzerindeki Mevduat Bankası Sayısı			11	12	16	9	12	12	9

Sonuçlar, Türk bankacılık sektörünün CAMELS ortalamasının üzerinde olan 11 bankadan 8 tanesinin Yönetim Kalitesi (M) ve Kazançlar (E) bileşenleri açısından, 7 tanesinin ise Varlık Kalitesi (A) ve Piyasa Riskine Karşı Duyarlılık (S) bileşenleri açısından ortalamanın üzerinde olduklarını göstermektedir. Bununla birlikte; Türk bankacılık sektörünün CAMELS ortalamasının altında endeks değerine sahip olduğu halde, 1 bankanın C, 6 bankanın A, 2 bankanın E ve L açısından, 1 bankanın ise S bileşeni açısından ortalamanın üzerinde oldukları belirlenmiştir. Buna karşın, genel ortalamanın altında olan tüm bankaların M bileşeni açısından da ortalamanın altında oldukları görülmektedir.

Sonuçlar genel olarak değerlendirildiğinde, toplamda 14 bankanın A, 12 bankanın C ve L, 10 bankanın E, 8 bankanın ise M ve S bileşenleri açısından ortalamanın üzerinde oldukları belirlenmiştir. Dolayısıyla, Türkiye’de faaliyet gösteren mevduat bankalarının özellikle Varlık Kalitesi, Sermaye Yeterliliği ve Likidite Durumu açılarından güçlü olduğu, en zayıf yönlerinin ise Yönetim Kalitesi ve Piyasa Riskine Duyarlılık olduğu görülmektedir.

Çalışmanın sonuçları, bankalar bazında, banka türleri açısından da değerlendirilebilir. Tablo 6’da kamu bankalarına ait sonuçlar yer almaktadır. Buna göre, kamu bankalarının tamamının Türk bankacılık sektörünün CAMELS bileşik endeksi ortalamasının üzerinde olduğu ve bir bankanın ise tüm bileşenleri açısından bu ortalamanın üzerinde olduğu belirlenmiştir. Söz konusu bankanın, üç bankanın ağırlıklı ortalama CAMELS bileşik endeks değerinin de üzerinde olan tek banka olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, kamu bankalarının tümünün Türk bankacılık sisteminin üzerinde CAMELS bileşik endeks değerine sahip olmaları, tamamının güçlü yapıda olduklarını göstermesi bakımından önemlidir.

Tablo 6. Kamu Sermayeli Mevduat Bankalarının CAMELS ve Alt Bileşen Endeksleri

Sıra	Banka	CAMELS Bileşik Puanı	BİLEŞENLER					
			C	A	M	E	L	S
1	T.C. Ziraat Bankası A.Ş.	69,0	59,4	64,8	78,2	78,9	64,2	68,4
3 Kamu Sermayeli Mevduat Bankasının Ortalaması		65,3	56,6	67,5	78,2	71,0	52,3	66,1
2	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	64,0	57,6	72,1	79,4	57,8	55,8	61,5
3	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	62,8	52,7	65,5	77,0	76,4	37,0	68,4
Türk Bankacılık Sistemi (47 banka)		59,7	50,9	63,0	72,1	60,4	48,5	63,3
25 Mevduat Bankasının Ortalaması		57,1	53,8	60,6	62,1	52,3	53,7	60,0
CAMELS Endeksi ve Alt Bileşenleri Açısından Türk Bankacılık Sisteminin Üzerindeki Banka Sayısı		3	3	3	3	2	2	2
CAMELS Endeksi ve Alt Bileşenleri Açısından 3 Kamu Bankasının Ortalaması Üzerindeki Banka Sayısı		1	2	1	2	2	2	2

Tablo 7’de özel bankalara ait sonuçlar yer almaktadır. Buna göre, özel bankalardan 4 tanesinin Türk bankacılık sektörünün CAMELS bileşik endeks değerinin üzerinde olduğu, ancak bu dört bankadan sadece birinin tüm bileşenler açısından ortalamanın üzerinde olduğu görülmektedir. Sonuçlar,

özel bankaların en güçlü yanlarının Sermaye Yeterliliği (C) ve Likidite Durumu (L) olduğuna, en zayıf yanının ise Yönetim Kalitesi (M) olduğuna işaret etmektedir.

Tablo 7. Özel (Yerli) Sermayeli Mevduat Bankalarının CAMELS ve Alt Bileşen Endeksleri

Sıra	Banka	CAMELS Bileşik Puanı	BİLEŞENLER					
			C	A	M	E	L	S
1	Birleşik Fon Bankası A.Ş.	70,4	98,8	27,9	64,2	68,4	92,7	70,2
2	Akbank T.A.Ş.	68,6	53,9	77,6	85,5	70,5	60,0	64,0
3	Türkiye İş Bankası A.Ş.	62,4	57,0	50,9	77,6	63,3	61,2	64,4
4	Adabank A.Ş.	61,8	98,8	35,2	39,4	38,9	97,6	61,1
Türk Bankacılık Sistemi		59,7	50,9	63,0	72,1	60,4	48,5	63,3
10 Özel Sermayeli Mevduat Bankasının Ortalaması		57,4	59,2	56,3	60,5	50,1	58,7	59,6
25 Mevduat Bankasının Ortalaması		57,1	53,8	60,6	62,1	52,3	53,7	60,0
5	Anadolubank A.Ş.	56,6	43,6	70,9	63,6	59,3	43,0	58,9
6	Turkish Bank A.Ş.	55,3	75,2	46,7	59,4	26,2	77,6	46,5
7	Türk Ekonomi Bankası A.Ş.	52,0	36,4	73,3	57,6	46,2	44,2	54,2
8	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	50,0	47,9	48,5	59,4	53,5	30,9	59,6
9	Şekerbank T.A.Ş.	49,0	41,2	50,9	44,2	46,2	40,0	71,3
10	Fibabanka A.Ş.	48,2	39,4	81,2	54,5	29,1	39,4	45,8
CAMELS Endeksi ve Alt Bileşenleri Açısından Türk Bankacılık Sisteminin Üzerindeki Banka Sayısı		4	5	4	2	3	5	4
CAMELS Endeksi ve Alt Bileşenleri Açısından 10 Özel Bankanın Ortalaması Üzerindeki Banka Sayısı		4	3	4	4	5	5	6

Tablo 8’de yabancı bankalara ait sonuçlar yer almaktadır. Buna göre, yabancı bankalardan dört tanesinin Türk bankacılık sektörünün CAMELS bileşik endeks değerinin üzerinde olduğu ve bu dört bankanın Sermaye Yeterliliği (C) bileşeni açısından da ortalamanın üzerinde performans sergilediği görülmektedir. Yabancı bankaların CAMELS bileşik endeks değeri ortalamasına göre değerlendirmesi yapıldığında ise ortalamanın üzerinde olan banka sayısının 5’e çıktığı görülmektedir. Ortalamayı geçen beşinci bankanın aynı zamanda Varlık Kalitesi (A) ve Kazançlar (E) bileşenleri açısından ortalamanın üzerinde değerlere sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 8. Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının CAMELS ve Alt Bileşen Endeksleri

Sıra	Banka	CAMELS Bileşik Puanı	BİLEŞENLER					
			C	A	M	E	L	S
1	Deutsche Bank A.Ş.	72,6	83,0	63,6	74,5	70,2	73,9	70,5
2	Arap Türk Bankası A.Ş.	66,2	72,1	55,2	83,0	54,9	71,5	60,7
3	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	63,3	53,3	64,2	78,2	72,0	48,5	63,6
4	Citibank A.Ş.	60,5	51,5	63,6	55,8	62,5	69,1	60,7
Türk Bankacılık Sistemi		59,7	50,9	63,0	72,1	60,4	48,5	63,3
<i>25 Mevduat Bankasının Ortalaması</i>		<i>57,1</i>	<i>53,8</i>	<i>60,6</i>	<i>62,1</i>	<i>52,3</i>	<i>53,7</i>	<i>60,0</i>
5	Finans Bank A.Ş.	55,0	38,2	67,9	60,6	61,1	40,0	62,2
<i>12 Yabancı Sermayeli Mevduat Bankasının Ortalaması</i>		<i>54,7</i>	<i>48,5</i>	<i>62,5</i>	<i>59,3</i>	<i>49,4</i>	<i>49,8</i>	<i>58,8</i>
6	Denizbank A.Ş.	52,0	35,8	58,8	57,0	60,4	44,8	55,3
7	HSBC Bank A.Ş.	49,4	40,0	63,0	40,0	44,4	49,7	59,3
8	ING Bank A.Ş.	49,0	36,4	77,0	54,5	36,7	37,0	52,4
9	Turkland Bank A.Ş.	48,5	49,1	68,5	46,7	24,0	45,5	57,5
10	Alternatifbank A.Ş.	47,3	30,3	62,4	53,9	48,4	33,3	55,6
11	ICBC Turkey Bank A.Ş.	47,1	45,5	62,4	54,5	30,5	40,6	49,1
12	Burgan Bank A.Ş.	45,6	47,3	43,0	52,7	27,6	44,2	58,9
CAMELS Endeksi ve Alt Bileşenleri Açısından Türk Bankacılık Sisteminin Üzerindeki Banka Sayısı		4	4	6	3	5	4	2
CAMELS Endeksi ve Alt Bileşenleri Açısından 12 Yabancı Bankanın Ortalaması Üzerindeki Banka Sayısı		5	5	6	4	6	3	7

Sonuçlar, yabancı bankaların mevduat bankaları içerisinde diğer banka türlerine nispeten daha zayıf olduğunu göstermekle birlikte; yabancı bankalarının en güçlü yanlarının Varlık Kalitesi (A) ve Piyasa Riskine Duyarlılık (S) olduğunu, en zayıf yanlarının ise Yönetim Kalitesi (M) ve Likidite Durumu (L) olduğunu belirtmektedir.

SONUÇ

Türk bankacılık sektörü, 2015 yılı verilerine göre Türkiye finans sistemi içerisinde 2,36 trilyon TL'lik payı ile %80'in üzerinde bir ağırlığa sahiptir. Sektörün, banka genel merkezleri ve 12 bine yakın şubesiyle Türkiye'deki istihdama doğrudan katkısı 211 bin çalışanı bulmaktadır (TBB, 2017). Dolayısıyla 2016 yılı itibarıyla 52 bankayı bünyesinde barındıran Türk bankacılık sektörü, gerek fon sağlama fonksiyonu gerekse istihdam fonksiyonu ile Türkiye ekonomisine önemli katkılarda

bulunmaktadır. Ancak sektörün bu denli büyük olması, sektörde yaşanan gelen olumsuzluklardan ekonominin önemli ölçüde etkilenmesi sonucunu doğurmaktadır. Bu olumsuzlukları daha önceden yaşamış olan Türkiye, sektörün etkin bir risk yönetimi anlayışına, böylece sağlam ve güvenilir bir yapıya kavuşturulmasına yönelik sürekli olarak düzenlemeler yapmaktadır. Sektörün Türkiye ekonomisi için bu denli büyük bir önem taşıması, sektöre yönelik uzaktan gözetim ve yerinde denetim uygulamalarının gerek uzmanlar gerekse akademisyenler tarafından yakından takip edilmesini de beraberinde getirmiştir.

Bu çalışmada, bankacılık sektörü aktif büyüklüğünün %95'ni oluşturan mevduat bankalarının karşılaştırmalı CAMELS analizi 2005-2015 yıllarını kapsayan 11 yıllık dönem için yapılmış, sonuçlar hem sektör ve banka türü bazında hem de bankalar bazında analiz edilmiştir. Analize uygun olduğu belirlenen 25 mevduat bankasının 3'ü kamu, 10'u özel, 12'si ise yabancı sermayelidir.

Elde edilen bulgular genel olarak değerlendirildiğinde, CAMELS ve bileşenleri açısından kamu bankalarının en güçlü mali yapıya sahip olan bankalar oldukları, bunu sırasıyla özel ve yabancı bankaların takip ettiği, ancak özel ve yabancı bankalar arasında da önemli farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Sonuçların ayrıntılarına bakıldığında; toplamda 14 bankanın Varlık Kalitesi (A), 12 bankanın Sermaye Yeterliliği (C) ve Likidite Durumu (L), 10 bankanın Kazançlar (E), 8 bankanın ise Yönetim Kalitesi (M) ve Piyasa Riskine Duyarlılık (S) bileşenleri açısından ortalamanın üzerinde oldukları görülmüştür. Dolayısıyla, Türkiye'de faaliyet gösteren mevduat bankalarının özellikle Varlık Kalitesi, Sermaye Yeterliliği ve Likidite Durumu açılarından güçlü oldukları, en zayıf yönlerinin ise Yönetim Kalitesi (M) ve Piyasa Riskine Duyarlılık (S) olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Sonuçlara bankalar bazında bakıldığında, tüm kamu sermayeli mevduat bankalarının Türk bankacılık sistemi ortalamasının üzerinde CAMELS bileşik endeks değerine sahip olduğu, dolayısıyla üç bankanın da güçlü yapıda oldukları görülmüştür.

Özel (yerli) sermayeli mevduat bankalarının en güçlü yanlarının Sermaye Yeterliliği (C) ve Likidite Durumu (L) olduğu, en zayıf yanının ise Yönetim Kalitesi (M) olduğu sonucuna varılmıştır.

Yabancı sermayeli mevduat bankalarının, mevduat bankaları içerisinde diğer banka türlerine kıyasla daha zayıf olduğu görülmekle birlikte, bu bankaların en güçlü yanlarının Varlık Kalitesi (A) ve Piyasa Riskine Duyarlılık (S) olduğu, en zayıf yanlarının ise Yönetim Kalitesi (M) ve Likidite Durumu (L) olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmanın bulguları Abdullayev (2013), Aytekin ve Sakarya (2013), Sakarya (2010) ve Tükenmez vd. (2013) çalışmaları ile bazı bulguları bakımından uyumlu olmakla birlikte; Ege vd. (2015) ve Gümüş ve Nalbantoğlu (2015) çalışmaları ile uyumsuzluklar göstermektedir. Bu uyumsuzlukların nedenleri farklı dönemlerin ve farklı bankaların çalışma kapsamına alınmış olması veya genellikle sektör

bazında çalışmalar olmaları olabileceği gibi, hesaplama adımlarında benimsenen ağırlıklarla da ilgili olabilir.

Bu çalışma sonucunda, yabancı bankaların risk derecelendirmesi bakımından diğer banka türlerine göre görece farklılık göstermesi, gelecek çalışmaların yabancı bankaların Türk Bankacılık Sektörü üzerine etkileri ile ilgili olabileceğini göstermektedir. Bu nedenle özellikle son on yılda hızla artan sektördeki yabancı banka sayısının etkilerinin analiz edilmesinin, gelecek çalışmalarımızın konusunu oluşturması planlanmıştır.

KAYNAKÇA

- Abdullayev, M. (2013) “Türk Bankacılık Sektöründe Dezenflasyon Sürecinde CAMELS Analizi”, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 37: 97-112.
- Altay, O.A. ve Olkan, L. (2015) “2009-2013 Döneminde KKTC'deki Ticari Bankaların Performans Analizi”, EUL Journal of Social Sciences, VI(II): 59-75.
- Aytekin, S. ve Sakarya, Ş. (2013) “BIST’deki Mevduat Bankalarının Finansal Performanslarının 2001 ve 2008 Finansal Krizleri Çerçevesinde CAMELS Derecelendirme Sistemi ile Değerlendirilmesi”, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(2): 25-58.
- Barr, R.S., Killgo, K.A., Siems, T.F. ve Zimmel, S. (2002) “Evaluating the Productive Efficiency and Performance of US Commercial Banks”, Managerial Finance, 28(8): 3-25.
- BDDK (2016) “Türk Bankacılık Sektörü Temel Göstergeleri Aralık 2016”, https://www.bddk.org.tr/WebSitesi/turkce/Raporlar/TBSGG/15785tbs_temel_gostergeler_raporu_aralik_2016.pdf, (07.02.2017).
- Cooper, E.W. (2009) “Monitoring and Governance of Private Banks”, the Quarterly Review of Economics and Finance, 49(2): 253-264.
- Coşkun, S. A., ve Karğın, S. (2016) “Sınır Ötesi Birleşme ve Satın Almaların Bankaların Finansal Performansına Etkileri: Üç Banka Üzerinde CAMELS Analizi”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 69: 41-59.
- Çinko, M. ve Avcı, E. (2008) “CAMELS Derecelendirme Sistemi ve Türk Ticari Bankacılık Sektöründe Başarısızlık Tahmini”, BDDK Bankacılık ve Finansal Piyasalar Dergisi, 2(2): 25-48.
- Dash, M. ve Das, A. (2009) “A CAMELS Analysis of the Indian Banking Industry”, SSRN Electronic Journal, <http://dx.doi.org/10.2139/ssrn.1666900>, (14.12.2016).
- Derviz, A. ve Podpiera, J. (2008) “Predicting Bank CAMELS and S&P Ratings: the Case of the Czech Republic”, Emerging Markets Finance and Trade, 44(1): 117-130.
- Ege, İ., Topaloğlu, E.E. ve Karakozak, Ö. (2015) “CAMELS Performans Değerleme Modeli: Türkiye’deki Mevduat Bankaları Üzerine Ampirik Bir Uygulama”, Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 8(4): 109-126.
- Ferrouhi, E.M. (2014) “Moroccan Banks Analysis using Camel Model”, International Journal of Economics and Financial Issues, 4(3): 622-627.
- Gilbert, R. A., Meyer, A.P. ve Vaughan, M.D. (2002) “Could A CAMELS Downgrade Model Improve Off-site Surveillance?”, Review - Federal Reserve Bank of Saint Louis, 84(1): 47-63.

- Gümüş, F.B. ve Nalbantoğlu, Ö. (2015) “Türk Bankacılık Sektörünün CAMELS Analizi Yöntemiyle 2002-2013 Yılları Arasında Performans Analizi”, Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(2): 83-106.
- Helhel, Y. ve Varshalomidze, M. (2014) “Gürcistan’da Faaliyet Gösteren Yerli Sermayeli Özel Ticari Bankaların CAMELS Derecelendirme Sistemi ile Değerlendirilmesi”, 18. Finans Sempozyumu Denizli.
- Kandemir, T. ve Arıcı, N.D. (2013) “Mevduat Bankalarında CAMELS Performans Değerleme Modeli Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma (2001-2010)”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 18(1): 61-87.
- Kao, C. ve Liu, S.T. (2004) “Predicting Bank Performance with Financial Forecasts: A Case of Taiwan Commercial Banks”, Journal of Banking & Finance, 28(10): 2353-2368.
- KPMG (2017), “Sektörel Bakış” KPMG Yayınları, <https://home.kpmg.com/content/dam/kpmg/tr/pdf/2017/01/sectorel-bakis.pdf>, (07.02.2017).
- Nicolae, B. ve Maria-Daciana, R.C. (2014) “Study regarding the Financial Stability of Commercial Banks Listed on Bucharest Stock Exchange of CAMELS Rating Outlook”, Journal of International Studies, 7(3), 133-143.
- Roman, A. ve Şargu, A.C. (2013) “Analysing the Financial Soundness of the Commercial Banks in Romania: An Approach Based on the Camels Framework”, Procedia Economics and Finance, 6: 703-712.
- Rostami, M. (2015) “CAMELS Analysis in Banking Industry”, Global Journal of Engineering Science and Research Management, 2(11): 10-26.
- Rozzani, N. ve Rahman, R.A. (2013) “CAMELS and Performance Evaluation of Banks in Malaysia: Conventional versus Islamic”, Journal of Islamic Finance and Business Research, 2(1): 36-45.
- Sakarya, Ş. (2010) “CAMELS Derecelendirme Sistemine Göre İMKB'deki Yerli ve Yabancı Sermayeli Bankaların Karşılaştırmalı Analizi”, Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi, Prof.Dr. Alaeddin Yavaşca Özel Sayısı: 7-21.
- Sarker, A. (2005) “CAMELS Rating System in the Context of Islamic Banking: A Proposed ‘S’ for Shariah Framework”, Journal of Islamic Economics and Finance, 1(1): 78-84.
- TBB (2017) “Türkiye’de Bankacılık Sektörü 2012 – 2016 Eylül”, https://www.tbb.org.tr/Content/Upload/Dokuman/2183/Turkiye'de_Bankacilik_Sektoru_2011-2016_Eylul.pdf, (07.02.2017).
- TBB (2016) “Seçilmiş Rasyolar”, <https://www.tbb.org.tr/tr/bankacilik/banka-ve-sektor-bilgileri/istatistik-raporlar/59>, (18.11.2016).
- TMSF (2011) “Raf Temizliği: TMSF Çözümleme Deneyimi”, TMSF Yayınları No: 20, İstanbul.
- Tükenmez, M., Demireli, E. ve Akkaya, G.C. (2009) “Kamu Bankalarında CAMELS Performans Derecelendirme Sistemi Üzerine Bir İnceleme”, 13. Ulusal Finans Sempozyumu, Afyonkarahisar.
- Yuksel, S., Dincer, H. ve Hacıoğlu, U. (2015) “CAMELS-based Determinants for the Credit Rating of Turkish Deposit Banks”, International Journal of Finance & Banking Studies, 4(4): 1-17.